

Schází určitý spojovací článek

Své záměry v oblasti vědy a výzkumu přiblížil v TV Zemědělec předseda představenstva České akademie zemědělských věd (ČAZV) Vilém Podrázský, který byl vloni zvolen do čela této instituce na funkční období 2025 až 2029. Současný předseda představenstva akademie je zároveň také dlouholetým předsedou Odboru lesního hospodářství ČAZV. Rozhovor je možné si poslechnout také formou podcastu a jeho podstatnou část přináší na svých stránkách i týdeník Zemědělec.

Zuzana Fialová

Na co se chcete zaměřit v roli předsedy představenstva ČAZV? Jaké jsou vaše priority?

Rád bych navázal na úspěšnou práci představenstva z minulých osmi let. Všechny odbory naší akademie jsou velice úzce spjaté s praxí. Začali jsme se prosazovat nejen v ní, ale i v politické, eventuálně administrativní sféře. V tomto směru bych s pomocí kolegů rád dále pokračoval.

Kde vidíte největší problémy v oblasti vědy, případně aplikace jejích výsledků do praxe? Jak byste charakterizoval tu politickou rovinu?

V oblasti zemědělských aplikovaných věd vidím problém v ochotě a schopnosti praxe přijmout poznatky, které jí nabízí výzkumná sféra. Teď nemluvíme pouze o akademii, ale obecně o výzkumných ústavech a univerzitách. I když naši vědci patří ke špičce ve svém oboru, přece jen zde chybí určitý spojovací článek mezi vědou a aplikací, tedy byznys, který by vědecké poznatky více zužitkoval pro praxi. Například v oblasti lesního hospodářství existují vědecké výstupy, takže výsledky tady jsou. Ale problém je v tom, že je praxe musí přijmout za své. Uvedu jeden příklad. Na agrosalonech, jako je Země živitelka, je možné vidět jednotlivé firmy, které jsou součástí nadnárodních korporací, a ty nabídnou farmářům komplexní balíček, od osiva přes hnojiva, techniku a někdy i odbyt. Pro farmáře je to výhodnější a méně riskantní než si skládat jednotlivé vědecké poznatky s nejjistým výsledkem a vlastním uplatněním na trhu. Tento „byznys“ mezi výzkumem

a praxí v českých podmínkách chybí. České firmy na podobných fórech sice také existují, ale nejsou tak vidět jako ty velké.

Kromě představenstva celé akademie jste také předsedou odboru lesního hospodářství. Jak může tento odbor ovlivňovat praxi?

Naše členská základna funguje podobně jako sbor dobrovolných hasičů. Naši členové jsou zároveň pracovníky univerzit, výzkumných ústavů nebo i zástupci praxe. Sdružujeme sice vědeckou část, ale když se podívám na kolegy, tak jsme také členy České lesnické společnosti, která má blíž k praxi. Pořádáme školení, semináře a workshopy. Důležité totiž je, aby se informace z výzkumu dostaly co nejrychleji k praktikům.

Kolikrát jsem překvapen, jak jsou kolegové z praxe, kteří navštěvují naše semináře, orientovaní, jak studují naše vědecké výsledky. Ale aby je dostali skutečně do praxe, až na svůj revír, na svůj majetek, to je již na nich a my jim v tom chceme pomoci.

Jaké jsou současné výzvy pro lesní hospodářství, například v souvislosti s kůrovcovou kalamitou se hovoří o obnově porostů? Jaká je v této oblasti situace?

Zdědili jsem porosty, které tady často rostly sto i více let. Některé vznikaly ještě za vlády císaře Františka Josefa 1. Jsou v určitém stavu. České země a střední Evropa obecně jsou charakteristické tím, že v této oblasti převládlo smrkové hospodářství. Tyto dřeviny se však v posledních letech dostaly do podmínek, které jim nevyhovují. Klima se totiž mění, rostou tep-

loty a rozšiřuje se sucho. Množství srážek je sice podobné, jako bývalo v minulosti, ale je jinak rozloženo. A lesní porosty jsou na to citlivé, jak smrkové, tak borové. V budoucnu se můžeme potkat i s tím, že problémy budou mít i další dřeviny.

Předseda představenstva a předseda Odboru lesního hospodářství České akademie zemědělských věd (ČAZV) Vilém Podrázský informoval mimo jiné o svých prioritách v čele akademie
Foto Zuzana Fialová

V současnosti téměř polovinu našich lesů tvoří smrk a 20 procent borovice. Mnoho porostů, zakládaných v minulém století, navíc vznikalo v nevhodných podmínkách. Stačilo tak několik let se změněným klimatem a snížená vitalita vedla k rozpadu porostů kvůli kůrovci, včelavce a dalším patogenům. Tyto problémy sice řešili i naši předkové, ale pěstovali smrky s kratší dobou obmýtí. My pěstujeme porosty starší a vyspělejší, možná s kvalitnějším dřevem, které jsou ale citlivější na výkyvy klimatu, zmíněné patogeny i na nevhodné hospodaření.

Říká se, že nejdolnější jsou smíšené lesy?

Ano, jediným lékem na současné i budoucí problémy jsou smíšené porosty s velkým zastoupením listnáčů. Spoléháme na to, že si příroda poradí a ně-

kteř dřeviny nám vydrží. Musí však být schopny zajistit funkční a vitální celek.

Jaký by měl být poměr mezi přirozenou obnovou a výsadbou? Někteří preferují přirozenou obnovu pro vyšší odolnost.

Zde pocituji určitou „schizofrenii“. Na jedné straně na fakultách propagujeme pěstování blízké přírodě s přirozenou obnovou, která je pro majitele ekonomicky výhodnější a stabilnější. Na druhou stranu v gesci máme i umělou obnovu. Přirozeně totiž nemůžeme obnovit to, co není v porostu. Pokud se rozpadají smrkové monokultury a do těch-

turní pracovníci, kteří sice pracují s nasazením, ale nemají pro les cit ani dlouhodobý trénink.

Souvisí to i s vyšší odměňováním v lesnictví?

Ano, sektor je odměňován podprůměrně, což vede k zaměštnávání nekvalifikovaných sil namísto menšího počtu kvalitních dělníků.

Mohl byste přiblížit fungování odboru lesního hospodářství?

Odbor má 73 členů, trochu se to mění, někdo přijde, někdo odejde. Členové pracují v několika komisích, a to v komisi techniky, mimoprodukčních funkcí lesa, ochrany lesa a v neaktivnější komisi ekonomické. Tyto komise sdružují dobrovolníky, kteří se chtějí věnovat dané problematice. V rámci komisí se pořádají semináře pro praxi. Konkrétně komise ekonomiky organizuje semináře, které navštěvuje 50 i více lidí.

Jedna z důležitých rolí jednotlivých komisí a ve svém výsledku i akademie je, že ČAZV vypracovává pro Ministerstvo zemědělství koncepční a strategické materiály a připravuje podklady pro programy Národní agentury pro zemědělský výzkum.

Takže funguje i jako připomínkové místo?

Ano, vyjadřujeme se k řadě materiálů, které by měla i akademie z titulu připomínkového místa ohodnotit a vyjádřit se k nim. I když je to pro některé členy duplikace práce, ale to nevadí, čím více odborníků se zapojí, tím ministerstvo získá širší nabídku připomínek.

Důležitou roli mají i odborné časopisy. Váš odbor vydává Journal of Forest Science.

Akademie vydává celkem 11 časopisů, náš odbor má odbornou gesci nad zmíněným časopisem a má zodpovědnost za to, aby to fungovalo, a já jsem jeho editorem. Takže všechny připomínky jdou za mnou. Je to práce zajímavá, ale náročná, zejména kvůli současnému systému hodnocení výzkumu. Systém totiž podhod-

nocuje řadu výstupů včetně časopisů, které nejsou v horní polovině podle mezinárodního ratingu (kvartily Q1 a Q2), což se týká většiny našich titulů. I když některé naše časopisy jsou z pohledu hodnocení těsně pod půlkou, není to pro ně špatná vizitka. Jsou na velmi dobré úrovni a naše vydavatelství je v rámci střední Evropy ojedinělé.

Máte dostatek autorů?

Rozhodně ne. Kvůli systému hodnocení a pak i odměňování institucí za publikační činnost jsme na tom trochu bití. Když budu hovořit za sektor školství, kde pracuji, časopisy v nižších kvartilech (Q3, Q4) jsou hodnoceny minimálně nebo vůbec. Publikovat u nás je tak pro autora z hlediska jeho zaměstnavatele téměř bezcenné. Přesto nám kolegové články posílají, za což jim patří velký dík. Asi dvě třetiny článků máme ze zahraničí a je tak vidět, že v zahraničí máme renomé. Článků však není dostatek a není ani dost dobrých recenzentů. Přesto se snažíme, aby recenze byly korektní, rychlé a náročné a úroveň časopisů se zvyšovala.

Věříme, že se bude zvyšovat i jejich hodnocení.

Myslím, že u našich časopisů se to daří. Snažíme se o to a každý rok krůček po krůčku děláme pokroky. V oboru lesnictví je 96 časopisů na Web of science. Je důležité si uvědomit, že pokud nebudou mít tyto časopisy dostatek článků a zaniknou, celkově se zmenší prostor pro publikování. Řada časopisů, které vydávaly různé vědecké instituce, přitom již zanikla, protože neměly články. Je ale těžké přesvědčit Radu vlády pro vědu a výzkum o tom, že bez časopisů v kategorii Q4 nemohou existovat ty v Q1. Jak praví jedno pravidlo: lidé a národy se začínou chovat rozumně až po vyčerpání všech ostatních možností. ■

Sledujte na

